

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTĂ PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENII
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societăți lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 95 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

6 Decembrie 1942

Anul 105

Crucea lui Coșbuc

de V. Branisce

In capitala țării, un comitet de intelectuali a pornit acțiunea ridicării unei cruci pe mormântul lui George Coșbuc.

In pământul sfințit al cimitirului Bellu și-au găsit liniștea de veci atâtea energii ale neamului nostru. Acolo, pe cărări întortochiate și lăturalnice, se fac una cu pământul multe morminte, ce ar trebui îngrijite cu venerație și cu sânge de tineret neamului. Acolo se găsește și mormântul lui Coșbuc.

A trebuit să se frângă pământul țării, mâni sacrilege să încerce în chip năprasnic să îndepărteze orice amintire a poetului, de pe plaiurile sale natale, pentru ca suflarea românească să simtă actualitatea unei datorii: cinstirea cântărețului care a eternizat în versuri sugestive și avântate durerile și bucuriile obiditului său neam.

Dar, pe lângă simțul de colectivitate și neîntrecuta putere epică — caracteristice poeziei lui G. Coșbuc, opera sa este străbătută de un suflu tragic, de sugerarea anticipată a propriului său destin, încătușat în destinul neamului.

Acest destin tragic i-a inspirat pătrunzătoarele versuri din „Moartea lui Fulger”, unde vedem suflete de părinți frângându-se sub durerea pierderii fiului drag, pentru ca mulți ani mai târziu sufletul poetului să se frângă sub povara aceleiași dureri.

Tot un destin tragic nu i-a hărăzit cântărețului îndrăgostit de idealul libertății și de visul unirii să ajungă clipa izbăvitoare.

Asemenea profetului biblic, lui G. Coșbuc nu i-a fost dat să intre în pământul făgăduinții. El s'a stins stingher, departe de vadrile natale, în țară ocupată. Zările unor alte vremi se lumineau pentru alții. Coșbuc avu parte doar de „pământ”.

Este impresionantă evocarea sugestivă a propriului său mormânt singuratic dela Beiu, pe care ne-o face poetul în versurile tragice:

„Și bun e Domnul de-om avea
La cap o cruce”.

Și Domnul s'a îndurat!

In Țara Moșilor, acolo, de unde nu odată pârjolul a cuprins văi și dealuri și așezări, pentru afirmarea drepturilor la viața ale poporului, se călește astăzi crucea lui Coșbuc.

Chipul ei crește uriaș, înscriindu-ni-se în suflete. Brațele răstignirii se profilează în zare, spre soare-răsare, spre soare-apune. Și într-o parte, și într'alta, piroanele au fost adânc înfipte, și într-o parte, și în alta sângele jertfei a curs îmbelșugat.

Simbol al credinței, crucea ce se va ridica la Bellu, în măreția ei mută, ne va servi de îndrumare și îmbărbătare pentru vremile ce trebuie să vină.

Destinul românesc

de C. Rădulescu-Mofru
Membru al Academiei Române

Lupta, pe care ființa unei națiuni, în cursul desfășurării pozițiilor sale sufletești, o duce contra greutăților înconjurătoare de tot felul, constituie destinul națiunii. Destinul începe de la primele manifestări ale națiunii, curge însă multă vreme în întunec, și nu începe a se lumina decât târziu, deodată cu manifestările culturale. De aceea istoria, bazată pe documente scrise, cuprinde o parte numai din destinul națiunii, partea luminată; partea întunecată prin lipsa de documente, rămâne înafară. Această parte este cu toate acestea tot așa de importantă, ba în unele privințe chiar mai importantă, de cum este partea luminată. Căci în ea se găsește măsura dinamismului inițial, dela care pornește și care susține manifestările culturale de mai târziu. Multe națiuni bat la poarta vieții istorice, intră și durează însă numai acelea care au o vitalitate biologică.

Destinului, prin urmare, dacă este să-i cunoaștem rostul, trebuie să-i luăm firul dela început. Aceasta se și face în zilele noastre. În instituțiile contemporane de înaltă cultură, cercetările antropologice și preistorice s'au înmulțit considerabil. Interesul pentru cunoașterea constituției raselor, precum și pentru cunoașterea formelor prin care a trecut organizarea familiei, a tehnicei de muncă și a raporturilor politice, este în creștere. Toți isto-

ricii de seamă pășesc astăzi la întregirea datelor culese din documentele scrise cu datele rezultate din cercetările de antropologie, preistorie și bio-politică.

Prin această întregire cunoașterea destinului românesc nu are decât de câștigat. Cu cât pătrundem mai adânc în întunecimea începuturilor acestui destin, cu atât ni se desvăluie mai limpede dinamismul românismului. Dar aceste începuturi sunt modeste! Ele amintesc epocile primitive ale omenirii! Toate începuturile, cu adevărat vechi, sunt modeste și amintesc epocile primitive. Numai popoarele venetice, care își schimbă patria, „după a turmelor pășune” nu au începuturi modeste, fiindcă ele și-au pierdut urma originii lor adevărate. Popoarele autohtone încep toate modest. Trec prin faza vânătoarei și a păstoritului, înainte de a ajunge la agricultură și la industrie. Important pentru cunoașterea destinului nu este atât faptul, că o națiune se menține într-o fază de tehnică a muncii mai mult decât se mențin alte națiuni, căci această menținere depinde de condițiile geografice, iar nu de sufletul națiunii; important pentru cunoașterea destinului este gradul de legătură în care membrii națiunii sunt ținuți, ei între ei, prin o conștiință de comunitate. Obiceiurile păzite strict, limba unitară și credința neclintită într-o lege comună, sunt

pentru viața unei națiuni garanții mai puternice decât uneltele de muncă. Superioritatea în conducerea politică, de care depinde viitorul unei națiuni, este departe de a fi o consecință a superiorității din tehnica producției economice. În vechime multe popoare de păstori țineau sub stăpânire popoare de agricultori și de comercianți. Destinul stă scris în sângele rasei din care este constituită națiunea; împrejurările geografice îl pot încetini sau iuți în desfășurarea lui; de înlocuit însă, niciodată. Sângele rasei fiindu-ne cunoscut, vom înțelege după aceea în chip mai limpede, pentru ce pe pământul Daciei așezările de sate și orașe, de locuință, de muncă și de conducere politică, au fost așa cum au fost și nu altele.

De modestia începuturilor noastre să nu ducem grijă. Alte națiuni mari au începuturi și mai modeste. Să stăruim în cercetările de antropologie și de bio-politică, așa cum de mulți ani ne îndeamnă preedintele Asociației „Astra”, d-l profesor Iuliu Moldovanu, căci numai din rezultatele acestor cercetări vom izbuti să ne limpezim linia destinului nostru românesc.

Călugăreni

S'au întâlnit, pe pod, la luptă dreaptă...
Cu ochii scâpărând din zare 'n zare;
Încrămănit, în el, ca o mirare,
Mihai părea un tainic semn c'asteaptă.

Apoi spre-a semilunii arătare
Ca furtunosul iureș se îndreaptă,
In gând cu cumpănire înțeleaptă
Și 'n inimă cu sbocotiri de mare.

...Oștirea a vuit ca și pădurea
Când a lăsat cu patimă săcurea
Și Sinan cade 'n apă de pe cal.

In clipa cea simte că-i fu scris:
Cu-aceeași dreaptă să închege-un vis —
La Bălgrad să se 'nchine, în Ardeal.

LUCIAN VALEA

Cornelia Buzdugan-Hășeganu

Chenar pe marginea războiului

Versuri. Institutul de arte grafice „Astra”, Brașov, 1942.

de Aurel Marin

Tot mai multe sunt ecurile pe care crâncena încețare de azi le are în scrisul contemporan și, ca și în timpul războiului trecut, poezia lirică se află la locul de frunte. Am vorbit nu de mult despre această poezie, cu ocazia culegerilor de versuri ale d-lor Demostene Botez, Constantin Virgil Gheorghiu și, acum de curând, a d-lui Lucian Valea.

Fără îndoială că nu e lipsit de interes modul cum poezii văd această sarabandă a morții. După școli și temperamente, poezii se realizează în anumite direcții, căci rari de tot sunt aceia care să aibă și experiența personală și darul corespunzător de evocare.

De proporții minime, cuprinzând abia șapte poezii, volumul d-nei Cornelia Buzdugan-Hășeganu m'a impresionat cu atât mai mult, cu cât una din aceste poezii este închinată vărului autoarei, locotenentului Constantin Dumitrașcu, căzut pe frontul Odesei, scump camarad de oaste și coleg de bancă, în școala militară, cu mine.

C. Dumitrașcu era, la rândul-i, poet. Imi pare rău că, din versurile ce mi-a încredințat acum câțiva ani, nu am păstrat niciunul. Într'un fel, se vede că el continua o tradiție cărturărească a familiei.

Cartea se deschide cu o *Rugă* în care dacă ritmul păcătuiește ici și colo,

INSTANTANEE

Copiii de azi

Bunica mea era de 19 ani când s'a măritat și se juca încă cu păpușile. În noul ei cămin, odată cu lada de zestre, și-a dus femeia tânără și jucăriile și când avea timp liber — har Domnului c'avea destul! — își făcea de lucru jucându-se cu păpușile ei. Când s'au ivit copiii, păpușile vechi au fost abandonate, probabil de dragul celor noi, de dragul copiilor.

Atunci era așa, acum e cu totul altfel. Oare mai știe azi fata de 19 ani de existența păpușilor?

Ferit-a Sfântul! Știe alte lucruri, cu totul altele. Păpușa e o poveste uitată de mult. Sau fetele de 10 ani, de 5, mai simt plăcerea azi de o jucărie?

Mi s'a întâmplat zilele trecute să întâlnesc o copilă de cinci ani, fetița unui maior din localitate. Era cu guvernanta. Pentru că mergeam pe același drum începui să povestesc cu ea. Între altele am întrebat-o ce-i mai fac păpușile, se joacă mult cu ele?

Fetița m'a privit cu niște ochi mari în care citeam consternarea, apoi mi-a răspuns cu tonul ce-l întrebuințezi față de un om pe care vrei să-l pui la locul lui.

"Eu nu mă joc cu păpușile".
"Da pentru ce nu, dragă?" — o întrebai.

"Pentru că eu sunt serioasă".
Între o zi așteptam autobuzul. Lângă mine doi băieți între șase și șapte ani. Unul cioplea o nutelușă.

"Mă", zice tovarășul său — "eu așa aș vrea să mor".
"De ce să mori?" — întreabă celălalt.

"Aș vrea să mor ca să-l pot vedea pe Dumnezeu, să văd cum e după moarte."

"Îți spun eu cum e Dumnezeu. E bătrân, bătrân și cu barba mare. Are o casă sus în nori".

Mi-a părut rău că a trebuit să plec. Ajungea copilul poate să mă lămurească și pe mine asupra lui Dumnezeu și-a vieții veșnice.

Eram odată într'un cerc intim de prietene. Fetița uneia dintre ele, o copilă de trei ani, se juca într'un colț. Se juca și nu se juca, deși zăceau înaintea ei tot felul de bazaconii. Păiațe, vase mici, automobile etc. Într'un rând o văd că se scoală, se apropie de mama ei și zice:

"Mă plictisesc."
Alt caz. Mi-am cercetat deunăzi o prietenă.

"Uite, a căpătat Bucur un frățior" îmi zise arătând spre copilul ei nou născut. "I l-a adus barza"

"Nu barza" reflectă brusc Bucur, un băiețel de patru ani. "Barza n'aduce copii!"

Să mai fi lungit discutia? Am tăcut mai bine amânându-mă, prima oară privind-ne lung.

Un lucru e cert. Copiii de azi nu se mai lasă înșelați. Iar când se "plictisesc" zadarnic le mai dai păpuși în mână.

Ecat. Pitiș

Un octogenar: Dr. Gh. Dobrin

Oamenii de ieri

de Ion S. Pogana

A trecut cu totul nerelevată aniversarea de 80 de ani a d-rului Gheorghe Dobrin, cunoscutul luptător naționalist dela Lugoj, orașul atâtor amintiri istorice.

Modestia și sobrietatea au fost una din caracteristicile luptătorilor ardeleni de odinioară. Nu le-a plăcut niciodată să se facă mult sgomot în jurul acțiunilor și personalității lor.

D-rul Gh. Dobrin s'a născut în anul 1862 și a crescut în tradiția de lupte naționaliste susținute de Mocionești și d-rul V. Bobeș.

După ce a terminat liceul, a urmat dreptul la Budapesta, unde și-a luat doctoratul.

Incepându-și cariera de avocat, intră imediat în Partidul Național Român și participă la toate evenimentele culturale și naționale din Ardeal și Banat.

La Lugoj, este unul dintre cei mai apropiați prieteni politici cu d-rul Coriolan Brediceanu, conducătorul Românilor din Banat.

În anul 1894, d-rul Gh. Dobrin participă ca apărător în procesul Memorandului dela Cluj.

La fel, este unul dintre neobosiții apărători ai poporului asuprit în fața stăpânirii, pledând cu însuflețire și talent toate cauzele drepte.

În anul 1906, stăruie, alături de maiestrul Ion Vidu, ca la marile expoziții din București să participe și corurile din Banat.

Stabilindu-se d-rul Valeriu Branicea la Lugoj, d-rul Gh. Dobrin îi oferă întregul său concurs pentru scoaterea ziarului "Drapelul", devenit atât de popular și o puternică tribună de afirmare a românismului.

A fost unul dintre cei mai statornici colaboratori ai "Drapelului" — în epoca lui de strălucire.

La marea adunare dela Alba-Iulia din 1918 a reprezentat județul Caraș-

Severin, devenind apoi primul prefect al acestui județ. În această calitate a depus o muncă neobosită pentru introducerea administrației românești în Banat.

După unire, d-rul Gh. Dobrin a continuat să militeze în cadrele aceluiași partid, neînțelegând să-și închirieze opiniile, cu toate prigranele îndreptate împotriva sa.

După ce și-a câștigat atâtea merite în viața bisericească, culturală și politică a Banatului, pentru afirmarea drepturilor căruia a militat decenii de-a rândul, a trebuit să cunoască și amărăciunea ingrătitudinii contemporanilor săi, după împlinirea idealului nostru național.

În parlamentul României-Mari, ca și pentru d-rul Valeriu Branicea, de altfel, abia i s'a găsit un mandat când partidul său ajunsese la putere, adică atunci când s'a ales toată lumea.

Când a candidat în opoziție, i s'au furat voturile, fără să se fi ținut seamă de recunoștința pe care i-o datora țara pentru meritele sale naționale.

Împreună cu d-rul Valeriu Branicea, d-rul Aurel Lazăr, d-rul Gh. Dobrin a fost la fel de ingrat recompensat de Patria pentru care și-a cheltuit toate idealurile vieții sale mărețe de luptător desinteresat și neînfricat.

Destinul nu l-a cruțat pe venerabilul luptător dela Lugoj nici de amărăciunile tragediei noastre naționale din anul 1940, pe care a suportat-o, totuși, cu mult stoicism, cu toată vârsta sa atât de înaintată, pentru că în inima sa curge sânge nobil de mare și încercat luptător, sigur de timpul dreptății iminente a istoriei.

Astăzi, ilustrul luptător octogenar dela Lugoj, așteaptă clipa supremă, ca să poată repeta cuvintele înțelepte din Biblie — "Acum slobozește, Doamne, pe robul tău, că văzură ochii mei mântuirea Neamului..."

Din lumea largă

Viitorul tarif postal pentru continentul european

De curând, cu ocazia congresului postal ce s'a ținut la Viena, s'au pus bazele unei Uniuni postale europene, în scopul simplificării circulației postale între statele Europei.

Ministerul Poștei Reichului face de data aceasta cunoscut că s'au fixat, de comun acord cu reprezentanții statelor membre, condițiunile de colaborare. Taxele sunt unice pentru scrisori, pachete și telegrame, pe baza reciprocității. În general s'a admis propunerea ca taxele postale pentru scrisori să fie egale cu cele interne, iar pentru

telegrame să fie fixat 15 pfenigi de cuvânt.

Pentru filatelisti este interesant de știut că poșta germană a pus în circulație mărci comemorative, cu ocazia acestui eveniment. (RDV).

Lână din piatră

Lâna din piatră, un material fabricat din pietre mai moi, care servește în deosebi ca material izolator, se produce acum în Norvegia, ca articol de export. Lâna din piatră s'a valorificat de patru ori mai bine decât lemnul. Producția se cifrează actualmente la 10.000 tone.

sentimentul religios, în schimb, este puternic intuit.

O dorință de stilizare este evidentă:

Rămât-ne în preajmă.

Nu lăsa demonilor porți deschise.
Ci străjuiește-ne din toate părțile,
În aprigul ceas când va fi să uităm
Soarele, copiii, cărțile...

A doua poezie evocă moartea locotenentului erou, căzut pentru dreptate, pe frontul rusesc.

Sentimentul de regret e molcom. Totul se prefăce, până la sfârșit, într'o rugă la căpătâiul ostașului:

O'nfiurare ne tremură 'n pleoape,
Sufletul cui adie pe-aproape?
Din lanul de grâu, pe- colină,
al vreunul frate,

Căzut — cu casca de-o parte
și arma de alta — pentru dreptate,

Și plutește — acum
cânte mealeagurile-i străbune?
Cucerne mâinile să le împreună
spre rugăciune.

Imaginandu-și-l pe soldat murind cu ochii la cer (Cu ochii la cer) sau în iureșul luptelor (Acolo), d-na Cornelia Buzdugan-Hășeganu însăilează versuri de caldă participare la încercarea de foc a morții pe câmpul de luptă.

Iată cum sunt cântate durerile soțiilor care nu-și vor mai vedea pe cei plecați:

Și-atâtea mâni așteaptă tânjitoare
Căldura mânil ce le mângăia,
Atâtea degete subțiri, fremăcătoare,
Inelul fin — ce nu-l vor mai purta.

După o romantică Noaptea asta-i
noaptea cea din urmă, cartea se încheie

cu o nouă Rugă, de astădată într'un ton mai legănător, mai împăcat cu deslegarea de rosturile lumești, așa cum va să se întâmple dincolo de voința noastră.

Sufletul nostru fremătător

Ca o pădure, ca un izvor

Așteaptă ora — amurg sau zori —
Doamne, să i Te-arăți, să te pogori.

De bună seamă că autoarea nu a voit să insiste prea mult asupra versurilor; ele sunt simple note lirice, stări primare de suflet, care, chiar dacă nu în forme benigne, exprimă totuși o sensibilitate reală, surprinsă de tragicul imprevizibil al cezurilor de acum.

Nu aceasta este marea poezie de războiu pe care o așteptăm dar, ori cum, ea e o treaptă, indicând una din vibrațiile de care un poet trebuie să se apropie cu iubire.

PREDICI ÎN PUSTIU

Ce ne lipsește mai mult?

Dacă am formula întrebarea: Oare ce lipsește mai mult corpului și sufletului nostru, eu aș răspund: curățenia și mișcarea pentru corp, credința pentru suflet.

De hrană, de pat și de locuință ne îngrijim, destul, fiecare în urma instinctelor naturale intrate în deprinderile tuturor, de când e viața pe pământ. Curățenia și mișcarea în aer liber nu sunt nici în instincte, nici în deprinderile definitive omenești, de aceea trebuie cultivate și învățate întocmai cum înveți la școală geografia și botanica sau ori ce altă materie didactică, ori îți place materia, ori nu. Cei mai mulți dintre oameni au tendința de a tândăli mult în pat, de a face mișcare puțină, de a fi comози, de a ocoli spălatul întregului corp în fiecare zi și iată de ce acestea sunt cele două deprinderi fizice sănătoase, pe care trebuie să ne căsnim mai mult să ni le însușim. Instinctul de reproducție, instinctul de nutriție, instinctul de proprietate, instinctul de familie și instinctul național — sunt glasuri dumnezeiești sădite de Dumnezeu în orice ființă normală — datoria noastră este doar de a le păstra intacte și curate, cum e dorința și voința marelui Creator, dar aceste deprinderi: curățenia și mișcarea trebuie să ni le însușim și transformăm în deprinderi puternice de fiecare zi, cu toate că, sau tocmai fiindcă nu le avem săpate în subconștientul nostru.

Întrebarea noastră este pusă în sensul: Ce este mai necesar să ne însușim ca deprinderi fizice și virtuți sufletești? Am spus: cred că cea mai necesară virtute sufletească este credința. Ea îți dă puterea să suporti loviturile sorții, ea îți dă speranța în vremuri grele, ea îți dă măsura când ești fericit, ea îți însuflă dărnicia și mila pentru năpăstuiții sorții, ea îți dă vitejia în războiu și răbdarea în timp de pace, ea te face să ierți pe cei ce ți-au greșit, ea îți dă încrederea că în cele din urmă tot îți vei realiza idealul vieții tale, ea îți înseninează viața și te scapă de gânduri negre și pesimism, ea te face mai blând, mai bun, mai iertător, ea îți dă copii buni și îți asigură viața familiară, ea te duce spre desăvârșire, ea îți dă puterea datoriei împlinite ori unde ai fi pus și ori cât ar fi de grea. În credința puternică în Dumnezeu este și iubirea aproapei, și speranță, și răbdare, și milostenie și bunătate și tărie de caracter, și viață senină, și profilaxia nenorocirilor și apropierea de adevărata fericire, și vitejie, și dragoste de țară și de neam. Cultivă, deci, și practică, spre binele tău, curățenia, mișcarea pentru corp, credința pentru suflet.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Reviste și ziare

D-l Romulus Dianu în Curentul, XV, No. 5308 1942 ia atitudine împotriva „gramaticilor” care tratează elementele latine ale limbii noastre „cu o lipsă de respect ce nu poate fi tolerată”. (Articolul de fond: „Și asta e tot politică”.)

*

Gazeta dela Turda, prin editorialul „Martirii dela Belis” ne aduce aminte de cei arși pe rug, la 8 Nov. 1918, de către dușmanii de totdeauna ai neamului nostru.

*

Subt titlul; Manifestație românească în Codlea-Brașov, adunarea generală a „Astreii”, ziarul „Tribuna” publică un raportaj, în Nr. 493 din 3 Dec. 1942.

Colțul meu

Miracolul de azi

Prins-ăți vreodată cu urechea sufletului divinul pianissimo al cereștilor melodii, psalmodiate de miliardele de stele ce ne privesc din neagra imensitate a spațiilor, prin genele, în necontenit tremur, ale ochilor lor mirați?

Zărit-ăți cu telescopul gândului un singur crâmpieiu din nesfârșita Minune a Cerurilor?

Privit-ăți până în adâncurile ei, înălțimea desgrădită a bolților?

Ute!

In goană neînchipuită foșnesc unul pe lângă altul uriașele globuri celeste, îmbrăcate în multicolore haine de foc, eterna noapte de păcură străluminând-o fioros de frumos!

Printre rotindele colosuri incandescente alunecă, ușor, sfielnic mingi minore, cu clocotul focului lor retras în adâncul trupului, pe scoarța-le stămpărâtă putând rodi, de milenii, splendida și pluriforma vleață?

Dar planetele obscure, de culo, gonind nebunește prin ceața zărilor, de pulpana cărui soare s'or fi ținând, învârtindu-se?

Turtite la poli de mișcarea centrifugă, ele îmi par uriașe priznele, înepătate fulgerător de mâna inerției universale, ce le va arunca, dintr'o clipă într'altă, în larg deschisele brațe protuberanțiale ale vreunii tânăr și viguros soare, înfășurat în hlamidă de flăcări violete și împins într'o uluitoare goană eliptică, prin infinitul hăurilor prăpăstios căscate.

O, prieteni! Stau încrămenit în fața vijeliosului dans stelar și-s fericit c'am zărit, măcar o fărâmiță, din grandioasa jucărie Divină!

Iată! Într'o clipă s'a șters tot trecutul și s'a nchis întreg viitorul!

... Sisteme solare se aprind și se sting, necontenit, pe căle eterne ale Cosmosului, iar Timpul nu s'a născut și n'a trăit decât în închipuirea noastră, gigantică Horă Cerească fiind acum tot așa de vie și de proaspătă, ca'n ceasul din tîi al Facerii — pentru că n'a fost nici ieri, nu va fi nici mâine, ci stă... dănuind din vecie, același azi, cu întreg dumnezeescul său Miracol fără de sfârșit!

A. P. Bănuț

Bibliografie

Lupaș (Prof. I) I. Die Grundlagen der Rumänischen Volkseinheit. II. Der Geschichtliche Weg der Rumänen. Gastvorträge an der Universität Tübingen.

Hermanstadt, Kraft & Drotteff Hauptverlag der Deutschen Volksgruppe in Rumänien 1942, pag. 60.

Reviste și ziare

Buletinul Institutului economic românesc, XXI. Nr. 1-6 (ian. - Iunie 1942). Raționalizarea vieții economice, românești, de Mihail-Dimitru N. Istrail, Organizarea comerțului și industriei în cadrul organizării corporurilor profesionale, de Dr. Marin Mișu.

Foarte bogate pagini de recenzii și un supliment de Bibliografie economică română încheie acest număr de revistă.

105 ani de luptă românească are „GAZETA TRANSILVANIEI”

„Astra” și muncitorimea

de I. Bozdog

Ziua de 1 Decembrie ne-a adus bucuria unei împliniri de mult dorite și urmărită de cei ce au la inimă interesele și viitorul neamului.

S'a scris, în repetate rânduri, cuvinte frumoase în coloanele gazetei noastre despre necesitatea apropiării sufletești între intelectualitatea conducătoare, grupată în comitetul de conducere al „Astei” și a altor societăți culturale și muncitorimea noastră istovită astăzi și de greul muncii și de necesitățile duse pentru asigurarea traiului.

Mulți au avut și poate mai au o concepție foarte greșită și straniu de primitivistă despre muncitorul nostru, pe care-l privesc ca pe un element brut, bun de exploatat cel mult, dar de a cărui inimă nu s'au apropiat, n'au înțeles-o și nu o înțeleg, așa cum este ea în realitate.

Stăruie părerea în multe capete superficiale, că și muncitorul nostru ar fi un element rudimentar, molipsit de concepții și ideologii străine de înclinările și chemările tainice ale glasului neamului și care poate fi o simplă masă de manevră în mâna oricăror aventurieri.

Sunt lipsuri incontestabile în structura profesională și de educație a muncitorului nostru, datorite și împrejurărilor vitrege care au stat în calea formării lui, și lipsei unei concepții adevărate a conducătorilor despre rostul muncitorimii în sânul societății noastre.

Acolo însă, unde s'au găsit oameni de inimă și devotați cauzei educației muncitorimii, s'au putut realiza progrese, care uimesc pe oricine și umple inimele de bucurie adevărată. Așa au răsărit, aproape pe neobservate, fanfarele uzinelor brașovene, corurile și echipele de dans etc.

Încercarea de apropiere dintre „Astra-Brașov” și muncitorimea marilor uzine a trecut repede, din faza tatonărilor, la realizări de colaborare, al cărei prim pas s'a făcut în seara de 1 Decembrie a. c.

S'a prezentat în fața unei săli solemne, cu interior împodobit de mare sărbătoare, cu atmosferă de profundă reculegere și solemnitate palpantă Astra-brașoveană, înfrățită cu muncitorimea, și împreună au omagiat rostul acestei zile.

După primele acorduri ale Imnului Regal, executat de fanfara muncitorilor dela uzinele I.A.R., sala arhiplină, cinstită și de un impozant număr de muncitori, s'a prefăcut într'o boltă solemnă de templu al tăcerii și a ascultat cu emoție, întreruptă de calde și dese aplauze, cuvântul potolit, răspicat și adeseori răscolitor a d-lui I. Colan, care a interpretat din prisosul inimii întregului neam crezul în rostul veșnic al acestei zile, care a putut fi eclipsată câteva clipe, dar care trăiește cu atât mai intens, atât aici acasă, cât mai ales în primele linii ale celor ce pecetluiesc cu jertfa de sânge crezul sfânt că: Ardealul este temelia de bază a țării însăși.

Profesiunile celui mai tânăr rapsod al durerilor Ardealului sfăștat, d-l Lucian Valea, au stors lacrimi calde din atâtea inimi.

Corul muncitorilor dela Uzinele Voina a plăcut, nu pentru tehnica execuției, ci pentru atmosfera și nota de sinceritate cu care vocile câmpenești, după un dresaj de abia câteva zile, au reliefat sentimentul adevărat al cântecelor.

Jocurile echipelor dela „Metrom” și „Astra”acompaniate de fanfarele și orchestrele uzinelor respective au pus în fața ochilor noștri mișcările de delicatețe și simț coreografic innăscut al țaranului nostru, cu adevărat artist în simțul și expresia sa muzicală și ritmică. Tablourile alegorice ale I.A.R.-iștilor au cimentat toată sala într'un corp imaterial și vibrant de mândrie și conștiință românească.

E cea mai modestă satisfacție sufletească ce le-o putem aduce tuturor care au ostenit pentru reușita acestei grandioase și vibrante manifestații naționale.

1 Decembrie 1942 este un indicator de drum istoric în calea nouă, dar și grea, pe care s'a angajat Astra-Brașov și muncitorimea.

„Astra” vrea să devină cu adevărat casa caldă în care să se călească și mai mult sufletul muncitorului român.

Zorii zilei, ce ne așteaptă, ca mâne-găsește „Astra” gata de muncă.

Stepa calmucă

În ultimele zile s'a vorbit tot mai mult despre stepa calmucă. Comunicatele militare au subliniat luptele ce se desfășoară acolo. Pentru a se avea o imagine clară, descrierea solului, climatei și a populației din partea locului nu pot lipsi.

Ținutul de ambele părți ale Volgei inferioare, așa numita Depresiune Caspică, a fost, în timpuri preistorice, acoperit de Marea Caspică însăși. Astăzi nivelul celui mai întins lac din lume e cu 26 de metri mai jos de nivelul Mării Negre și din ce în ce coboară tot mai mult. Apa ce se scurge din fluviile care se varsă în mare nu ajunge spre a compensa pierderile ivite prin evaporare, iar din mările lumii nu poate veni, de asemenea, nicio compensație, Caspică neavând legătură cu ele. Dacă, însă, nivelul apei mai scade cu 5-6 metri, atunci o uriașă întindere de fund de mare va ieși la iveală, transformându-se în regiune pustie, de stepă sărată. Dacă, însă, nivelul Mării Caspice s'ar ridica până la înălțimea mărilor de pe glob, atunci toată depresiunea Caspică s'ar umple din nou, iar Marea Caspică ar ajunge în Nord până la porțile Stalingradului și în Vest până la înălțimile mici ale Gergenilor, care în timpurile geologice reprezentau adevărata graniță a mării de aici.

Prin mijlocul Depresiunii Caspice trece cursul inferior al Volgei, cu numeroase brațe. Regiunea de dincolo de Volga constituie teritoriul republicii Kirkizilor, în timp ce dincoace de Volga este republica autonomă calmucă, cea

ce dă chiar numele de Stepă Calmucă întregii regiuni. La Sud de ea solul prezintă același caracter, dar, pe cursul inferior al Terekului, ținutul ia numele de Stepă Nogai.

La începutul lunii August, trupele germane au ajuns la granița de Vest a stepei acesteia. În clipa când ele coborau înălțimile Gergenilor, spre răsărit, spre a ocupa orașul Elista, care este capitala republicii Calmuce, trebuie să le fi apărut limpede caracterul de fund de mare al regiunii de aici. Ținutul se întindea înaintea lor ca o imensitate nisipoasă, pe jumătate pustiu, pe jumătate stepă. Solul nu e cu desăvârșire șes și întins, ci ondulat, ca marea, dar valurile sunt atât de mici, încât, deși calul și călărețul pot să fie pierduți din vedere, la un moment dat, întreaga întindere are orizontul vast al regiunilor de câmp. După cum se poate întâmpla cu dunele de nisip pe coasta Mării Nordului, așa se întâmplă și aci. În stepa calmucă movilele sunt în neîntreruptă mișcare, fiecare vânt luându-le nisipul și mutându-l în altă parte, în așa fel încât valurile se fac și se desfac necontenit.

Într'o asemenea regiune nu cresc arbori, nici tufișuri, ci doar din loc în loc se văd plante de stepă, sclipind ca metalul și aproape uscate. Nici râuri nu sunt în regiunea aceasta. E adevărat că dinspre Vest, din înălțimile Gergenilor pornesc spre răsărit multe izvoare și râulețe, dar niciunul din ele nu-și atinge ținta, adică Marea Caspică, ci toate se usucă în drum, în

Ceasul de acum

de Ion Colan

Trăim zile dureroase de ciudate, și totuși zile de baladă, cât munții de mari, cât cerurile albastre de adânci.

Cine nu le simte măreția, o măreție și a durerii, cine nu le trăiește cu sufletul și cu fapta, pe acela bucuria care-i va bate mâne la ușă, nu-l va găsi acasă.

Noi nu vedem?

A ajuns istoria neamurilor la cruce de drumuri, așa cum a mai fost, așa cum va mai fi.

Apele au ieșit iar peste maluri, dar iarăși vor reveni la matca lor.

De câte primăveri nu se petrec mereu aceleași inundații aducătoare de spaimă! De-ar fi avut în ele, aceste ape, trăinicia veșniciei, de mult anii n'ar mai fi avut Primăveri.

Dar le au.

Când se retrag puhoaietele, oamenilor știind dincătrău a venit prăpădul, ridică stavile.

Popoarele rezistă prin diguri ale sufletului unitar.

*

Noi iar trăim tot ce-a mai fost. Ne-o spun umili dascăli mănăstirești, grămăticii Domnilor, înțelepții croniciari și istoricii vremilor din urmă.

Pentru cei ce ne vor urma, noi suntem, azi, strămoșii.

Ne-am regăsit în cronici; voievozi, vornici și păcălabi. Doar numele ni sunt schimbate. Numele, și nu totdeauna, căci un Mihail a mai fost.

Tot ca cei de atunci luptăm și azi pentru pământul în care ni-i știm pe toți ai noștri, tot ca ei murim și azi, tot ca ei vom intra mâne în cetatea Bălgradului ca să ne încoronăm tot un Mihail, Domn al tuturor Românilor.

nisipul stepei. E însă incontestabil că odinioară Volga, sau cel puțin un braț al ei, trecea prin regiunea aceasta, așa cum dovedește un lanț de lacuri, lung de aproape 300 de km., ce începe din josul Stalingradului.

În regiunea aceasta săracă de stepă locuiesc 220.000 suflete, în rândul cărora se află puțini Tătari și Ruși, restul fiind Calmuți propriu ziși. Populația calmucă însă nu este originară din regiunea de aici, ea provenind din lumea mongolă a Asiei Centrale, care în cadrul marilor deplasări ale popoarelor asiatice, ce au avut loc în cursul veacului al XII-lea, au venit în părțile acestea, devenind supușii rusă și luptând, în această calitate, împotriva Başchirilor și a Perșilor. Astăzi încă, urmașii acestor emigranți locuiesc în aceleași stepe sărace unde, cu mijloace trudnice, reușesc să-și procure apa necesară pentru a trăi ca păstori și crescători de vite și de porci. Ei se mută, cu avutul lor, dintr'un loc într'altul, după iarba pe care o găesc în stepă caii lor. Apa pe care o găesc în izvoare e de cele mai multe ori prea sărată spre a fi băută. De aceea Calmuții todesc zăpada sau adună apa ploilor. Dat fiind că nu există niciun fel de lemn de încălzit, iar în timpul iernii temperatura scade până la 20 grade sub zero, Calmuții continuă să practice sistemul străvechiu, de a folosi în chip de combustibil gunoaiele uscate rămase dela animalele lor.

Circulația, într'un asemenea teritoriu de 75.000 de km. pătrați, unde nu se află decât câteva șosele de câmp și câteva cai pentru caravane, e deosebit de anevoioasă, mai ales în timpul ploilor și iarna.

Medicul NOSTRU

Vomitările

sau
(Vărsăturile)

de Dr. Valeriu Stînghe

Nu-i nevoie să definim semnificația titlului de mai sus. Fiecare știe ce sunt vomitățile, sau vărsăturile, fie din experiență proprie, fie din experiența altora. Vomitările nu constituiesc o boală, ci un simptom al diverselor boli, un simptom destul de neplăcut și disgrațios.

Vărsăturile sunt precedate de cele mai multeori de grețuri, o senzație penibilă și greutate în regiunea stomacului și o stare generală rea. Apoi gura se umple de salivă (scuiplat), fața devine palidă, uneori chiar o tendință la sincopă (un fel de leșin) și apoi încep vărsăturile. În timpul vărsăturilor fața se congestionează, ochii se injectează și lacrimăază.

După vărsături bolnavul simte o ușurare, însă rămâne după ele cu o oboseală și depresivitate generală.

Sunt vărsături, cum sunt cele provocate de răul de mare, care sunt extrem de penibile, cu greață îndelungată, în cursul cărora nu se elimină decât un lichid mucos.

Sunt alte vomități când vărsăturile se fac fără grețuri și fără eforturi, acestea sunt așa numitele vărsături cerebrale, cauzate de boli ale creierului.

Conținutul vărsăturilor poate fi compus din suc gastric, alimente, mucozități, bilă, sânge, fecale, puroiu.

Cauzele vomităților sunt extrem de diverse, făcând parte mai todeauna din tabloul semnelor anumitor boli.

Vărsăturile survin în foarte multe cazuri din boli ale aparatului digestiv (esofag, stomac, intestin, ficat).

Se întâmplă uneori și esofagul (canalul prin care trec alimentele din gură în stomac) se dilată, formând o adevărată pungă, în care alimentele se adună și din care apoi sunt vărsate în afară (vărsături esofagice).

Indigestia, ulcerul, cancerul și diversele inflamații ale stomacului, cauzează vărsături, care pot fi alimentare, lichide, mucoase, sau cu sânge; acestea din urmă în ulcer și cancer.

În strămtoarea pilorului (canalul scurt prin care se face trecerea din stomac în intestin), accident ce survine în ulcerul și cancerul cu sediul la pilor, stomacul se dilată enorm, alimentele se adună în stomac din cauza strămtoării pilorului, și la un moment dat se produc vărsături de alimente în cantități considerabile.

În obstrucțiile intestinale (hernii etc.) avem vomități întâi alimentare, apoi bilioase și în sfârșit feculoide (materii fecale).

În peritonite (inflamația praporelui) vărsăturile sunt verzui.

În sarcină avem bine cunoscutele vărsături ale femeilor gravide.

În bolile de ficat avem mai ales vărsături cu bilă.

Alcoolicii varsă mai ales dimineața, un lichid mucos, amar.

Avem apoi vărsăturile provocate de otrăvirile cu diverse substanțe toxice, cum este sublimatul, alcoolul, etc.

La cei care tușesc mult, cum este în tusea convulsivă și la tuberculoși, avem deseori vărsături provocate de această tuse.

Mai cunoaștem grețurile și vărsăturile care survin când mirosim ceva infect, apoi vărsături provocate de anumite senzații vizuale, vărsături provocate de gusturi desagrababile și vărsături datorite unor afecțiuni ale urechii interne.

Sunt unele toxice care provoacă vărsături cum sunt: opomorfina, ipera, pilocarpina, pe care medicina le întrebuințează, în doze mici, anume pentru ca să provoace vărsături atunci când e nevoie (otrăviri, indigestii).

În multe cazuri vomitățile deși sunt disgrațioase, sunt însă sănătoase,

Ziua Domnului

Intr-o zi de sărbătoare, Fiul lui Dumnezeu învăța norodul în biserică.

„Și iată, o femeie de optsprezece ani era cuprinsă de duhul neputinței, și gârbovă și nu putea să se fină dreaptă, cu niciun preț.

Văzând-o Domnul, i-a zis: Femeie, ești slobodă de neputința ta. Și și-a pus mâinile asupra ei și îndată s'a îndreptat și a început să mărească pe Dumnezeu.”

Așa ne înfățișează Evanghelia zilei tămăduirea unei femei gârbove și în suferință de mulți ani.

De optsprezece ani era gârbovă, pentru că povara păcatului i-a răpit mândria și frumusețea sa. Nu mai putea să stea dreaptă, ci își chinuia zilele, muncită de suferință.

Ne spune prorocul că este grea povara păcatului chiar și pentru Dumnezeu, dar pentru o biată făptură omenească.

Și ca să-și ușureze durerea, o vedem trecând peste pragul bisericii, ingenunchind pe lespede de rece, târându-și neputința și căutându-și ajutorul în biserică.

Cine a fost femeia gârbovă din Evanghelie? A fost o femeie tânără, plină altădată de putere și viață; poate a fost o femeie „care și-a negustorit ființa ei, lăsându-o cu totul în vârtejul de vicii și patimi, ca să ajungă numai o umbră a păcatului, purtând pe chipul ei plata și pecetea păcatului”; a putut fi și moștenitoarea unui păcat părintesc, pe care îl ispășa în liniște și răbdare în locul părinților săi.

Ori cine ar fi fost ea, e simbolul femeii gârbove și suptă de suferință, nu optsprezece ani, ci ani și vremuri de-a rândul, până în zilele de azi.

Ea este un simbol și al veacului și neamului care a uitat pe Dumnezeu și care își poartă acum povara atator suferințe.

Dar tot femeia aceasta gârbovă este și o pildă dată omului desfigurat de păcat, care și-a putut dobândi viață, putere, mântuire, prin Isus Hristos.

Femeia gârbovă și-a pierdut cum-păna pașilor săi, ca și păcătosul cum-

„Și iată, o femeie era gârbovă“...

(Ev. Luca, XIII, 11)

păna vieții; el nu mai poate privi în sus, coloana vertebrală a credinței sale s'a rupt. El vede numai pulberea amăgitoare a pământului, și cu fiecare zi și păcat nou, alungă departe din suflet icoana milostivă și atotputernică a lui Dumnezeu.

El este chipul celui ce nu mai are putere nici măcar să ceară ajutor Mântuitorului și să-și strige ultimul ajutor de viață.

Însă, tocmai către acest om gârbovit de păcat și schimbat de patimi se îndreaptă privirea plină de milă a Fiului Tatălui ceresc.

El pătrunde dincolo de trupul gârbovit al femeii ce se stinge și vede suferința, și răbdarea, și tăcerea, și credința ei. Toată podoaba sufletului său o aduce în biserică, unde o găsește Domnul. N'o mai întreabă nimic, ci îi zice: „Femeie, ești slobodă de suferința ta!” și atingând-o mâna Domnului, ea s'a vindecat.

„Ea nu se putea ține dreaptă, cu niciun preț”, ne spune cuvântul sfintei evanghelii. Așa este și omul păcătos, nu se poate ridica singur la viață nouă. De câte ori nu va fi încercat biata femeie să se ridice, dar a încercat în zadar. Numai în clipa în care a întâlnit-o Isus Hristos și s'a apropiat de ea, numai atunci s'a tămăduit.

În clipa aceea un om nou, mântuit prin ajutorul și puterea Domnului, s'a ridicat. Și tot așa, în curs de veacuri, s'au tămăduit cei ce s'au apropiat, au ingenunchiat și și-au pus toată nădejdea în mila lui Dumnezeu.

Din rândurile lor poți și tu face parte, cititorule. Apropie-te însă de Domnul, nădăjduiește și crezi în puterea Lui, pentru că și ție îți strigă cu tărie: „Ridică-te din neputința ta!”

În vreme de suferință nu-ți pierde nădejdea ta, ci ia pildă din viața celei ce optsprezece ani n'a murmurat și nici n'a cârțit împotriva lui Dumnezeu.

Dar ia pildă și din credința ei, ca să te poți și tu mântui.

Pr. Ioan Scurtu

Sfaturi pentru țăranii

Ingrășarea pământului

Pământul sărăcește cu timpul, căci odată cu recoltele scoatem din pământ o seamă de materii hrănitoare pe care plantele le-au folosit ca să crească. Unele sărăcesc pământul mai mult, cum sunt: inul, cânepa, meiul, orzul, grâul; altele mai puțin, iar mazărea, fasolea și mazăricea chiar îl îmbunătățesc.

Ori cum, după mulți ani pământul arat sărăcește și oricât de bine lucrat ar fi, nu mai poate da recolte mulțumitoare.

Recoltele mari se capătă numai în pământurile îngrașate și bine lucrate. Pământul se poate îngrașa cu gunoii de grajd sau cu alte îngrașăminte. Unele se găesc de-a-gata în pământ, altele se produc în fabrici. Gunoiul de grajd este îngrașământul cel mai bun, fiindcă el întoarce pământului toate materiile pe care plantele le-au folosit.

Pământurile nisipoase, dacă sunt gunoite, se fac mai legate, iar pământurile prea tari, clisoase-argiloase, se mai afânează. Puterea gunoiului se simte mai mulți ani.

Îngrășămintele sub formă de prafuri care se numesc „îngrășăminte chimice” dau pământului numai una sau două din felurile de hrană trebuitoare plantelor, pe când gunoiul de grajd le înapoiază pe toate.

De aceea gunoiul este cel mai bun îngrașământ și cel mai ieftin, fiindcă e la îndemâna oricărui gospodar care are câteva vite.

Altădată vom spune cum se pregătește și cum se folosește gunoiul dela vite.

Orașe de actualitate

Alger

Diplomați europeni pe lângă Curțile hoților...

Până la cucerirea de către Francezi, Algeria era stăpânită de Deyi, aleși de ienicerii turci pe viață. Pe viață este un fel de a vorbi, fiindcă după suirea pe tron, viața Deyilor se scurta repede; foarte puțini mureau de moarte naturală, ci mai cu seamă asasinăți de garda palatului sau de urmașii prezumtivi. Deyi — scrie un istoric spaniol — erau bogăți dar nu stăpâni ai comorilor lor, erau despoți fără voință, regi fără sclavi, dar sclavi ei înșiși ai celor din jurul lor. Un Deyi a spus cândva unui consul francez — ceea ce dovedește cinstea în care se găsea pirateria și marea ei dezvoltare — că el însuși este „șeful unei bande de hoți”. Dar multe state europene înțrețineau reprezentanțe diplomatice la Curtea acestui șef de hoți... Un mare izvor de bogăție pentru Alger era jefuirea corăbiilor franceze care pescuiau corali la coasta algeriană. Mai târziu chibaburi negustori din Marsilia, ca să evite atacarea corăbiilor lor, plătră tributuri mari piratilor algerieni. Alteori europenii nu mai puteau răbda prezența atât de incomodă a vaselor de piraiți în apele Mediteranei și atacau coasta africană. Algerul fu bombardat în 1622, 1655 și 1672 de Englezi, în 1661, 1665, 1683 și 1688 de Francezi. Ienicerii se răzburară în felul lor: legară consuli și pe străini de gurile tunurilor și îndură drumul obuzelor.

Lupta împotriva febrei tifoide

Se aduce la cunoștință locuitorilor, că în oraș s'au ivit în ultimul timp câteva cazuri de febră tifoidă.

Pentru împiedecarea lăfării acestei boli, serviciul sanitar al Municipiului face apel la toți locuitorii să contribuie fiecare prin înțelegerea sa la oprirea înmulțirii acestor imbolnăviri care, mai cu seamă în împrejurările excepționale de azi, pot ușor să devină epidemie.

Igiena personală și curățenia personală sunt cei mai importanți factori pentru prevenirea febrei tifoide.

De aceea:

1. Spălați-vă mâinile cu săpun și apă caldă înaintea fiecărei mese.

2. Spălați bine în apă curată toate fructele, zarzavaturile și alte alimente crude, pe care le mâncați, fără a le fierbe.

3. Fierbeți laptele, fiindcă laptele nefiert probagă nu numai febra tifoidă ci și tuberculoza.

4. Procurați alimentele numai dela comercianții curățți, care le depozitează în magazii și locuri curate.

5. Feriți alimentele de murdăria prin muște și alte posibilități de infecție.

6. Latrinele, șanțurile, gropile etc.

mai ales când dorim să evacuăm stomacul de otrăvuri sau alimente (indigestie).

Tratamentul. Pentru a opri vărsăturile se vor da bolnavului băuturi gazoase cu gheață, luate în cantități mici (cu linguriță). Se va lua porțiunea Ri-

unde se pot colecta lichide infectante, trebuie desinfectate zilnic cu lapte de var.

7. Prin denunțarea tuturor cazurilor de febră tifoidă vă apărați de imbolnăvire. De aceea comunicați Serviciului Sanitar al Municipiului Brașov, Strada Hirscher Nr. 1 sau medicilor de circumscripție.

a) Dr. Ion Vintilă str. Sft. Ioan Nr. 10.

b) Dr. Neguș Gheorghe, șirul Dima Nr. 1.

c) Dr. Lupu Ioan, str. Nicolae Iorga Nr. 16.

d) Dr. Stînghe Valer, str. Calvin Nr. 10.

e) Dr. Berariu Ion, Scheiu,

f) Dispensarul Medical Dârste,

g) Dispensarul Medical Stupini,

toate cauzurile de febră tifoidă, pentru a se putea lua măsurile necesare de izolare și desinfecție.

8. Toți medicii sunt obligați să anunțe asemenea toate cazurile — și cele suspecte — imediat medicului respectiv de circumscripție.

Școlile anunță medicul școlar sau medicul de circumscripție.

viere. Ca medicamente se mai dau: apă cloroformată, cocaină, injecții de morfină, de atropină.

În vărsăturile provocate de alte boli se vor trata bolile respective.

Exportul și importul dintre Brașov și Moldova pe vremea lui Ștefan cel Mare

de Dr. Emil Micu

IV.

Exportul unei țări este determinat de natura bogățiilor pe care le produce, precum și de excedentul lor.

Moldova, pe vremea lui Ștefan cel Mare, era o țară foarte bogată în animale și produse derivate; de articole industriale pentru export nu putea fi vorba, industria Moldovei fiind redusă și chiar insuficientă pentru satisfacerea nevoilor proprii.

În schimb, pământul țării foarte roditor, cu pășuni întinse, a făcut din Moldova un ținut celebru prin bogățiile sale în vite, care constituiau un bogat articol de export.

Fertilitatea Moldovei și bogăția ei în vite și cereale, a fost remarcată și de străinii contemporani acestei epoci. Astfel italianul Angiolello, vistiernicul sultanului Mohamed, care a întovărășit pe Sultan în expediția din anul 1476, remarcă în frază elogioasă bogățiile naturale ale Moldovei; iar medicul italian trimis în anul 1502 de Veneția pentru a da îngrijiri lui Ștefan, în scrisoarea sa expedită din Suceava Dogelui, exprimă cuvinte pline de admirație pentru bogăția Moldovei în animale de tot soiul și cereale, laudând în deosebi vîmurile Moldovei pe care le compară cu cele din Friul. Din relatările acestui medic rezultă că întinsele pășuni ale Moldovei hrăneau în acea epocă un număr de peste 100.000 de cai.

Ștefan cel Mare a favorizat mult exportul produselor țării, în măsura în care acest export nu periclita satisfacerea necesităților interne, creând astfel posibilitatea unui schimb intens între produsele naturale ale Moldovei și articolele industriale de dincolo de hotare, de care țara avea nevoie.

Din privilegiul dat în anul 1458 rezultă că Ștefan cel Mare a creat condițiuni avantajoase comercianților din Brașov pentru exportul de vite: „Să fie volnici a-și cumpăra și boi și vaci -- scrie actul respectiv -- iar când vor avea

să scoată boii din țara noastră la țara ungurească, atunci vor plăti de fiecare cap de bou câte 2 groși, mai mult nimic nu vor plăti”.

În ceea ce privește exportul cailor, deși nu avem o dispozițiune specială privind pe Brașoveni, putem totuși afirma cu precizie, prin analogie cu cele prevăzute în privilegiul comercial dat Liovenilor, rațiunea fiind aceeași, că acesta era oprit numai pentru „cailor buni de țară”, adică pentru cailor necesari pentru armată.

Tot prin actul din anul 1458 s'a dat Brașovenilor privilegiul ca să nu plătească gloabă pentru vitele furate, sancțiunea în aceste cazuri constând numai în confiscarea acestor vite. Documentul se exprimă în felul următor: „Deasemenea dacă cineva își va cunoaște la ei (Brașoveni) boii sau cailor săi, oriunde în țara noastră și dacă omul nostru va dovedi pe Brașoveni cu oameni buni, iar Brașovenii nu vor putea să pună chezaș pentru cai sau pentru boi, ei vor pierde acei cai sau boi, dar nu vor avea să plătească și gloabă nici măcar un groș. Ei vor rămănea numai cu paguba și mai mult nimic. Și nimenea dintre boierii sau dregătorii noștri să nu cuteze a lua dela ei măcar un groș”.

Brașovenii s'au bucurat de favorul de a fi judecați numai de Domn. „Nimeni altcineva în țara noastră, — zice Ștefan — nici boier, nici vornic, nici șoltuz, să nu îndrănească a-i judeca, sau a le lua măcar un groș, peste cele ce scriem mai sus, altfel va păți mare pedeapsă și urgie”.

Din cele expuse mai sus rezultă că articolele de export ale Moldovei erau produsele solului, în deosebi animalele; de articole industriale documentele timpului nu pomenesc aproape nimic, deoarece Moldova nu avea o industrie suficient de dezvoltată pe vremea aceea.



ÎN NOAPTEA SE NICULAE

mic și mare primește daruri. Cel mai frumos dar vi-l poate însă oferi un loz.

Joacă cu încredere la Loterie și vei fi răsplătit cu

M I L I O A N E

la 12 și 13 Decembrie 1942

LOTERIA DE STAT

tragerea clasei a 4-a

PE CLASE

Primăria comunei Zărnești jud. Brașov Nr. 3439/1942.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință că în ziua de 15 Decembrie 1942, orele 10 se va ține în localul acestei primării, licitație publică, cu oferte închise, pentru arendarea morii comunale, pe termen de 3 ani, începând dela 1 Ianuarie 1943.

Garanția provizorie 5%, cea definitivă 10%.

Licitația se va ține cu respectarea dispozițiilor L. C. P. și normelor generale pentru ținerea licitațiilor publice și decretul lege privind la simplificarea formalităților de angajarea cheltuielilor administrațiilor locale.

Condițiunile de licitație se pot vedea la primărie.

În cazul că licitația fixată pe data de sus nu va avea rezultat, se va ține a doua licitație în ziua de 28 Decembrie 1942, orele 10, în același loc, fără altă publicare.

Zărnești, la 26 Noembrie 1942.
Primar del. Ștefan Terciu Notar. Iosif Minea

Primăria comunei Zărnești jud. Brașov. Nr. 3490/1942

Publicațiune

Se aduce la cunoștință publică: În ziua de 18 Decembrie 1942, orele 10, se va ține în localul acestei primării, licitație publică pentru vânzarea parchetelor Nr. 6 și 7 seria V-a, din pădurea Valea Bârsei, cu un număr de 1201 arbori fag și 166 brazi, cu un volum comercializabil de 6543 m. steri lemn de fag, 428 m. c. rășinoase herestea, 85 m. c. rășinoase celuloză și 56 m. c. rășinoase pentru mină, în valoare totală de lei 1.890.412.

Licitația se va ține cu respectarea disp. L. C. P.
Actele de estimație și condiți-

nile de licitație se pot vedea la Primăria Zărnești.

În cazul că licitația fixată mai sus nu ar avea rezultat, se va ține a doua licitație în ziua de 29 Decembrie 1942 orele 10, în același loc, fără altă publicare.

Zărnești, la 30 Noembrie 1942.
Primar del. Ștefan Terciu Notar. Iosif Minea

R o m â n i a
Județul Brașov Plasa Zărnești
Primăria comunei Peștera
Nr. 1742/1942

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați că, Primăria comunei Peștera, județul Brașov, va ține în localul primăriei comunale, în ziua de 28 Decembrie 1942, orele 10 a. m. o licitație publică cu oferte închise și sigilate, prin care va vinde parchetul anului 1942/43, din pădurea comună cu denumirea: „Mărtoiu-Vlădușca”.

Parchetul se compune din lemn de lucru esență molid, având o suprafață de 2.2 Ha și constă dintr'un număr de 330 arbori, având un total de 366 m. c.

Prețul de strigare este de lei: 170.000.

Garanția de 5% din prețul de strigare, se va depune în plic separat, închis, în numerar sau efecte garantate de Stat, comisuni de licitație.

Licitația se va ține cu respectarea dispozițiilor art. 88-110 din L. C. P. și modificările ulterioare.

Condițiunile de licitație se pot vedea în fiecare zi de lucru în orele de birou, la notariatul comunei Peștera. În caz de nereușită a licitației, a doua licitație va avea loc, în același condițiuni și același loc, în ziua de 9 Ianuarie 1943.

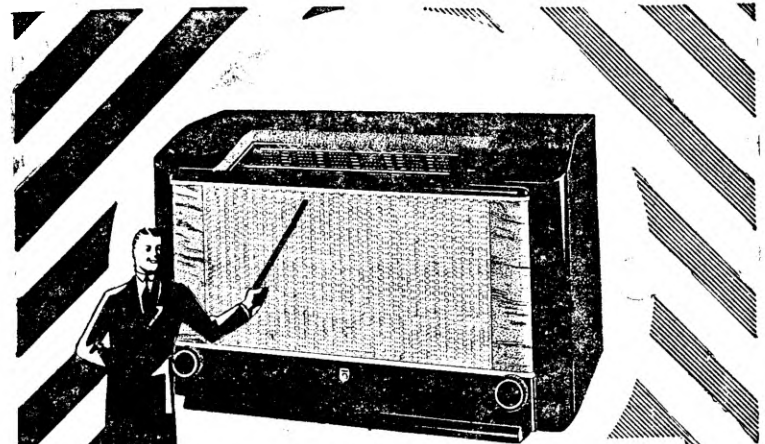
Peștera, la 25 Noembrie 1942.
Primar, Gheorghe Secărea Notar. Iosif Pop

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12), oferind, în schimb, și icoane pe hârtie.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.



Apărat PHILIPS Typ 759 A

Un super excepțional cu 3 game de undă. Redare splendidă grație reacției negative și difuzorului special foarte sensibil care mărește puterea de audiere. 4 lămpi cu funcțiuni multiple, scală luminată prin proecție. CASETA FOARTE ELEGANTĂ

Trebuie să ascultați și Dv. acest aparat.

PHILIPS

DEMONSTRAȚII LA REVĂNZĂTORII DIN TOATĂ ȚARA.

Informațiuni

Abonamente de sprijin

D-l Vasile Govna, Brașov Lei 500
 Dr. Popa Ioan, medic, Brașov 2000
 Dr. Orășteanu Ioan, adv.
 Sibiu Lei 500
 Insp. Dr. Alexandru Suru
 Brașov Lei 2000
 D-na Col. Craiu, București 500
 Teodor Bivolaru, Baci
 jud. Brașov Lei 1000

*

Scoala de conductori auto

Se aduce la cunoștința celor interesați că prima serie de curs din anul 1943, pentru obținerea permisului de conducere de Automobile, Tractoare și Motociclete, atât pentru domni cât și pentru doamne, începe la 8 Ianuarie 1943.

Inscrierile pentru urmarea cursului se primesc cu începere dela 7 Decembrie 1942 și până în seara zilei de 8 Ianuarie 1943, la secretariatul „Școlii de conductori auto“ din Brașov, Str. Spitalului Militar Nr. 7.

Taxa școlară este de 11.000 lei, prevăzută de Decizia Ministerială Nr. 1854 din 3 Septembrie 1942, dată de Ministerul Apărării Naționale, taxă ce poate fi achitată și în rate.

*

ASOCIAȚIUNEA

„ASTRA“ Brașov mulțumește și pe această cale conducătorilor și muncitorimii uzinelor „Astra“, „I.A.R.“, „Metrom“ și „Voina“ pentru participarea festivă și impresionant românească, la festivalul Unirii dela 1 Decembrie.

*

Membrii „Astrei“ sunt încunoștințați că au fost comandate, dela centrala din Sibiu, 1200 calendare pe anul 1943. Tot prin gazetă vom anunța conducerile cercurilor culturale din județ, când să le ridice, dela Biblioteca „Astrei“ Brașov.

*

Conferințele Extensiunii Academice

Duminecă, 6 Decembrie, ora 11.30 a. m. are loc în sala festivă a liceului Andrei Șaguna conferința d-lui prof. I. Gârbacea, care va vorbi despre Ion Cavaler de Pușcartiu. Intrarea liberă.

*

A v i z

Camera de Comerț și de Industrie Brașov aduce la cunoștința comercianților următoarele:

Direcțiunea Mobilizării, Industriei, Comerțului și Minelor din Subsecretariatul de Stat al Industriei, Comerțului și Minelor, ne face cunoscut că comandamentele primesc zilnic diferite corespondențe prin care se solicită mobilizări pentru lucru sau anulari de mobilizări pentru lucru.

Acest procedeu de a eluda calea ierarhică este cu totul eronat și trebuie înlăturat.

Lucrări, din genul de mai sus, trebuie să fie trimise neapărat pe calea ierarhică, care la rândul său va interveni la direcțiunea Mobilizării pentru satisfacere.

Cererile, care nu se vor înainta pe calea arătata mai sus, se vor respinge.

Președinte Ing. Ion Ioniță Secretar Const. Bobancu

Magazioner de preferință fost legător de cărți sau cu practică de librărie, caută Tipografia „ASTRA“ Brașov, Str. Lungă Nr. 1 sau B-dul Regele Ferdinand No. 12.



Cronica Războiului

Nu ni-s de lipsă înscrierile...

de Mardare Mateescu

Așa a vorbit un cărturar brașovean. A vorbit în seara când întreaga suflare românească sărbătorea Ziua Unirii, în marea sală a teatrului „Astra“, încălzind cu vorba lui avântată mulțimea adunată. Ne-a vorbit cu tălc, despre un „1 Decembrie care va veni“, talmăcind gândirea tuturor celor prezenți și confirmând nădejile noastre.

Tânărul cărturar, întors de curând de pe front, a vorbit despre destinul luptător al acestui neam, sortit din primele sale zile să țină piept la tot felul de dușmani, pentru a-și ocroti glia și familia. A vorbit despre poftele care au îndemnat pe unii să smulgă bucăți din această glie, înjghebând stăpânire fără temeiu peste islazurile, munții, grădinile și lanurile blajinului popor de păstori și trudnici plugari, pentru ca atunci, când li se cerea socoteală, să pretindă înscrieri care să dovedească nedreapta lor faptă.

„Noi n'avem înscrieri — a afirmat vorbitorul, dând graiu astfel, gândirii tuturor celor de față — pentru că noi suntem cei dintâi stăpâni ai plaiurilor noastre. Nu ni-s de lipsă înscrierile, câtă vreme în spatele unor stăpânitori prin voinicie se aștern veacurile stăpânirii noastre naturale, primită dela străbuni vrednici și din voia Celui de sus.“

Ascultând cuvintele cărturarului brașovean, ne-am amintit de o veche poveste arabă, a cărei încheiere se aseamănă cu cele roșite de dânsul. O încrustăm aici, pentru că toate aceste povestiri toarse din caietul tradițiilor, păstrează în ele un miez de realitate și un învățământ plin de temeiu.

Spune povestea că, la marginea deșertului arab se afla o oază protegiută de Dumnezeu, unde belșugul contrasta cu pustiul din restul marelui ținut. Oameni blânzi trăiau aici în bună înțelegere, arând pământul, săpând la vreme rădăcina curmalilor și curățind regulat gura izvoarelor, dovedind prin hărnicia lor mulțumirea față de Tatăl ceresc. Din când în când, se abăteau pe aici sălbatecii pustiului, care, dacă nu se purtau ca vrăj-

mași, erau primiți și ospătați, iar dacă erau porniți pe jaf, erau puși pe goană. Despre oaza aceasta mersese vestea și cronicile Arabiei o arătau sub numele de „Oaza fericită“. Locuitorii ei, înalți și cu figura frumoasă, dăltuită de Fire, erau dați ca model ai omului creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa. Țărișoara aceasta trăia în pace și înflorea în fiecare an.

Dar într-o bună zi, a năpădit în jur un soi de fii ai pustiului, cum nu se mai întâlneau. Purtau arcuri puternice, topoare grele și sulite lungi și ascuțite, cu care loveau din fuga cailor pe cei ce le stăteau în cale. Incet, veneticii au reușit să bage groaza în pașnicii locuitori ai oazei, apoi într-o zi s'au făcut stăpâni acolo, transformând pe vechii locuitori în robi. Și au trecut sute de ani în această stare de lucruri. Într-o zi, o mână de tineri care cunoștea povestea seminției lor robite, s'a prezentat Cadiului, cerând slobozenie și plecarea veneticiiilor. Cadiul i-a privit întâi mirat, apoi a început să rădă, iar într'un târziu i-a întrebat: Cine v'a împuiat capul cu basmele acestea, sau unde ați găsit vreun înscris despre asemenea lucruri?

Văzând că șeful dreptății îi ia în batjocură, tinerii au plecat în cetatea Marelui Sultan, pentru a cerceta pe oamenii luminați. Și acolo au fost îndrumați să întrebe pe bătrânul judecător al cetății. Acesta, după ce le-a ascultat plângerea, le-a răspuns: *Cunosc povestea voastră și știu că adevărul e cu voi. Recunosc chiar din înfățișarea voastră, că voi sunteți cei îndreptățiți a stăpâni oaza, căci voi sunteți urmașii celor dintâi stăpâni. Și dacă sunteți urmașii lor, la ce bune înscrierile? Nu înscrieri vă trebuie; minte vă trebuie și brațe de fier, pentru a ieși din robie și a stăpâni ceea ce este al vostru... Cu aceste vorbe zise, bătrânul judecător le-a făcut semn tinerilor să plece...*

Am amintit, că între cele roșite în sala „Astra“ și finalul acestei povestiri orientale, există o mare asemănare.

Situația pe fronturi

Frontul din răsărit

După două săptămâni dela încel perea ofensivei în cotelul cel mare al Donului și în spațiul dintre Don și Volga, atacurile forțelor sovietice comandate de mareșalul Timošenco au slăbit mult în raport cu intensitatea ce au avut-o între 20—27 Noemvrie.

Din cauza rezistenței puternice ce au întâmpinat, ca și a pierderilor considerabile ce le au avut în această primă fază a luptelor, formațiunile de infanterie și de blindate sovietice, sprijinite de aviație, au pierdut din elanul inițial, încât mareșalul Timošenco n'a mai putut exploata rezultatele tactice obținute.

Germanii au contra-atacat forțele

sovietice între Don și Volga, aruncându-le dincolo de pozițiile lor de plecare, iar în cotelul cel mare al Donului, toate atacurile și încercările de atac ale inamicului s'au prăbușit. În cursul acestor lupte pierderile sovietice au fost dintre cele mai mari în morți, prizonieri și material de războiu.

În sectorul central al frontului, în regiunea dela Sud-Vest de Kalinin și regiunea Toropeț, lupte crâncene continuă.

După comunicatul dat de către comandamentul german, reiese că între 20—30 Noemvrie, forțele de uscat, aeriene și antiaeriene germane au nimicit un număr de 1172 tancuri, majoritatea acestora fiind distruse în cursul luptelor din cotelul cel mare al Donului, în spațiul dintre Don și Volga și în regiunile Kalinin și Toropeț.

Victorii românești în regiunea Tuapse

După ultimele informațiuni, forțele armate germane și române au dat nou meroase lupte defensive, extrem de dure, la răsărit de șoseaua Maikop-Tuapse. Toate atacurile bolșevice au fost respinse și toate planurile lor s'au năruit. Se recunoaște totuși că grupuri izolate inamice au reușit să ajungă până la pozițiile vânătorilor de muște, dar că aceste grupuri au fost nimicite în lupte corp la corp.

În mod special comunicatul german scoate în evidență că într'un sector al fața localității Tuapse, unde liniile de apărare se întindeau în fața a două înălțimi dominante, a căror cucerire era probabil țelul unor puternice atacuri bolșevice, inamicul a reușit în mod trecător să realizeze o pătrundere. Poziția a fost închisă imediat de trupele românești și inamicul a fost respins. Înălțimile au rămas, după lupte înverșunate, în mâinile trupelor românești. Trebuie să ținem seamă că apărarea pozițiilor și atacurile date de trupele românești s'au dat în condițiuni topografice și atmosferice dintre cele mai grele.

Luptele din Africa

Cu privire la luptele din regiunea frontierei dintre Algeria și Tunis se semnalează că, trupele de invazie americane și britanice au căutat să ia contact în regiunea de coastă și au așteptat în cursul ultimelor zile întăriri de tancuri și automitraliere și că dorința lor s'a împlinit, la începutul săptămânii, când au luat contact cu forțele germane și italiene.

De altfel, această întârziere este recunoscută ca o mișcare strategică, deoarece generalul Eisenhower a așteptat sosirea întăriturilor blindate americane.

Coloanele americane, fie că erau debarcate cu mult înainte, fie că încercau să debarce, au fost atacate violent de formațiunile de avioane de bombardament germane. Numeroase bombe incendiare și explosive au provocat stricăciuni în grupul de vehicule masate și camuflate. Panica în rândul Americanilor a fost destul de violentă și ea a sporit atunci când atacurile avioanelor de luptă veneau din toate părțile.

Activitatea în Pacific

O telegramă recentă din Tokio anunță că, formațiuni ale aviației japoneze, afectate marinei, au atacat cu forțe puternice, din nou, Port Moresby, precum și împrejurimile, pricinuind stricăciuni considerabile pistelor de decolare și aerodromurilor.

Incedii puternice au izbucnit, fiind provocate de loviturile în plină de avioanelor de bombardament. Avioanele de luptă japoneze și-au continuat bombardamentele și asupra cazărilor situate la Nord de aerodromul din Port Moresby.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1513

Abonamentul anual Lei 300
 Autorități și Societați Lei 600
 Membrii „Astrei“ din
 comunele jud. Brașov
 și refugiații săteni din
 Ardealul de Nord Lei 150